

Яланська С. П. Творча реалізація студентів: її розвивальний та адаптивний потенціал / С. П. Яланська / Всеукраїнська науково-практична конференція «Становлення і розвиток особистості в умовах освітнього простору: теорія і практика» (14–15 травня 2015 р., м. Полтава).

ТВОРЧА РЕАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ: ЇЇ РОЗВИВАЛЬНИЙ ТА АДАПТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Яланська С.П.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Забезпечення можливостей творчої реалізації особистості у навчально-виховному процесі вищої школи є важливою умовою розвитку впевненого у собі, компетентного майбутнього фахівця, що здатний адаптуватися до нових умов.

З метою з'ясування адаптації першокурсників фізико-математичного факультету до умов навчання у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка комісією у складі проф. Яланської С.П., доц. Кузьменка Г.М., ст. викл. Красницького М.П., ас. Гальченка Д.О. було проведено анкетування студентів. Всього в опитуванні взяли участь 58 студентів першого курсу денного відділення фізико-математичного факультету. Анкета містила питання, що стосуються вражень студентів від умов навчання, обізнаності із кредитно-модульною системою навчання, рівня задоволення освітніми послугами, а також труднощів, які виникають під час навчання. Зупинимося на деяких із них. Так на питання «Які труднощі виникають у Вас під час навчання у вузі?» студенти відповіли: великий обсяг навчального матеріалу; складність окремих дисциплін; значний обсяг матеріалу на самостійне виконання.

Щодо питання «Які умови, на Вашу думку, мають бути створені для оптимізації процесу адаптації студентів I курсу до умов навчання?»: зменшення навчального навантаження та кількості пар; вільний вибір викладачів; наявність безкоштовного wi-fi на всій території університету; вільне відвідування

лекційних занять; більше креативних розважальних заходів; проведення бесід з адаптації студентів; збільшення кількості навчальних підручників та посібників.

На питання «Яким має бути викладач, що дійсно допоможе адаптуватися студенту до умов навчання?»: мати високий рівень професійної компетентності; вміти зацікавити студентів предметом; бути відкритим у спілкуванні зі студентом, володіти емпатією.

Ураховуючи результати дослідження варто звернути увагу на організацію навчально-виховного процесу у вишій школі. Зокрема, важливою є форма розгляду матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання студентами.

Під час вивчення курсу психології на природничому, фізико-математичному факультеті та факультеті фізичного виховання самостійна робота студентів передбачає виконання творчого звіту, метою якого є глибокий самостійний аналіз дослідження, висловлення власних думок і визначення розуміння, варіантів вирішення тих чи інших питань іншими людьми. Структура творчого звіту представлена такими складовими:

1. Вступна частина (розкривається актуальність дослідження).
2. Теоретична частина (здійснюється теоретичний аналіз проблеми).
3. Експериментальна частина (за допомогою анкетування, бесіди визначається ставлення фахівців, студентів, та інших осіб до вирішення тієї чи іншої проблеми, обізнаність про її особливості тощо. Результати дослідження оформляються графічно з обґрунтуванням).
4. Висновки та рекомендації (розкриваються отримані результати дослідження, пропонується власне бачення вирішення проблеми).
5. Список використаних джерел.

Виконання таких досліджень дає можливість активізувати творчу діяльність та розширити можливості адаптації студентів до умов навчання у ВУЗі. Оскільки, виконуючи завдання, майбутні вчителі спілкуються з ровесниками, обмінюються думками, мають змогу висловити свої власні міркування щодо тих чи інших питань.

На кафедрі загальної, вікової та практичної психології підготовлено авторський навчальний посібник «Психологія творчості» рекомендований Міністерством освіти і науки України (лист № 1/11-7542 від 20.05.2014). Для студентів різних напрямів підготовки, що вивчають курс психології, магістрантів, учених, практичних психологів, викладачів вищих навчальних педагогічних закладів, учителів, аспірантів, читачів, що цікавляться проблемою психології творчості, у посібнику розкрито загальні уявлення щодо методологічних, науково-методичних та прикладних проблем психології творчості, підходи до вивчення психологічних аспектів творчої діяльності та засоби психологічного дослідження творчої діяльності, оцінки креативності.

Посібник складається із чотирьох частин: у першій частині «Поняття про творчу діяльність» розкрито історію розвитку психологічних уявлень про природу творчості, зокрема розкрито концепції креативності Дж. Гілфорда, Р. Стернберга і Д. Лаверта, розвиток творчості особистості за генетико-психологічною теорією С.Д. Максименка, концепцію творчості В.О. Моляко, концепцію механізму творчості В.В. Клименка, концепцію творчості С. Медника, розвиток творчої особистості за Е. де Боно. У другій частині «Стратегіальний підхід до розкриття творчої діяльності» представлено стратегію творчої діяльності за В.О. Моляко, особливості розвитку творчо обдарованої особистості за В.В. Рибалкою, систему ціннісної регуляції розвитку творчо обдарованої особистості О.Л. Музики; стратегію розвитку творчої особистості за Л.П. Міщихою, авторську концепцію розвитку творчої компетентності особистості, компетентнісний підхід до розвитку особистості за О.В. Тутолміним. Третя частина «Методики дослідження творчої діяльності» розкриває особливості експериментального вивчення продуктивного мислення гештальтпсихологами, зміст тестів діагностування дивергентного мислення за Дж. Гілфордом, теорії дозрівання А. Гезелла, лонгітюда Л. Термена, методики на визначення творчого мислення «Значення слів» О.І. Беседіна, І.І. Ліпатова, О.В. Тимченка, В.Б. Шапаря, методики «Креативне поле» Д.Б. Богоявленської, тестів вимірювання креативності Б. Торренса, методики діагностування креативності М. Воллаха і К. Когана. У четвертій частині

«Психологічні умови формування творчого процесу» розкрито особливості системи творчого тренінгу КАРУС В.О.Моляко, програми розвитку здібностей та обдарованості «Три кроки» О.Л.Музики, авторської програми розвитку творчої компетентності майбутніх учителів, та методи стимулювання творчої активності (індивідуальні та групові) [1].

Теоретичні частини посібника супроводжуються питаннями для самоконтролю. У додатках подано різнорівневі тестові завдання з психології творчості, зміст тренінгових вправ авторської програми розвитку творчої компетентності майбутніх учителів. Особливою частиною посібника є добірка афоризмів про творчість, які спонукають кожного з нас замислитися над власними можливостями, досягненнями, особливостями виконання діяльності, спрямованої на пошуки нового розв'язання завдань у певній галузі, в навчальній чи науковій практиці, над умовами творчості, стимулами та бар'єрами в творчій роботі тощо. Посібник може бути в нагоді для всіх учасників навчально-виховного процесу.

Також на кафедрі загальної, вікової та практичної психології діє психологічний гурток «Шлях до успіху». На засіданнях гуртка у студентів формуються компетенції щодо проблем розвитку творчості особистості, адаптації до нових умов, уникнення і розв'язання конфліктних ситуацій тощо.

Отже, творча реалізація студентів має як розвивальний так і адаптивний потенціал. Оскільки забезпечує розвиток творчої екстравертованої особистості, яка вміє висловлювати нові ідеї, оригінальні рішення завдань, спілкуватись з іншими людьми, поважати та враховувати їх думки.

Список використаних джерел

1. Яланська С. П. Психологія творчості: навч. посіб / С. П. Яланська. – Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, – 2014. – 180 с.